

ĐỔI MỚI NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG XÂY DỰNG CHƯƠNG TRÌNH, GIÁO TRÌNH, TÀI LIỆU ĐÀO TẠO TRUNG CẤP CHO TRƯỞNG CÔNG AN XÃ ĐÁP ỨNG YÊU CẦU, NHIỆM VỤ TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

TRẦN XUÂN TÂN*

Abstract: Commune Police is the lowest rank in People's Police, but the closest force to the masses and most decisive factor in carrying out the tasks. This is also the most important force of people's police in building people's security posture at local, contributing to protect social order and national security.

Keywords: local police; improve the quality.

1. Công an xã (CAX) là đơn vị công an cấp cơ sở thấp nhất trong hệ thống tổ chức của Lực lượng Công an nhân dân (CAND); lực lượng gần gũi nhất với quần chúng nhân dân; tiền đề quyết định phần lớn sự thành công hay thất bại của một trong những phương châm, nguyên tắc, chiến thuật cơ bản nhất của công tác công an và là quan trọng nhất của lực lượng CAND. Trong tình hình hiện nay, tội phạm và các hành vi vi phạm pháp luật ở địa bàn cơ sở đang gia tăng và ngày càng diễn biến phức tạp; tình hình khiếu kiện đông người và các tranh chấp phát sinh trong nội bộ quần chúng nhân dân còn chậm được giải quyết, gây phức tạp về an ninh trật tự (ANTT) và đặc biệt là các thế lực thù địch, tổ chức phản động ở nước ngoài chưa từ bỏ âm mưu chống phá sự nghiệp cách mạng, xây dựng XHCN và phát triển đất nước. Các thế lực thù địch vẫn tìm cách kích động gây bạo loạn, gây rối và làm mất an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội ở địa bàn cơ sở. Vì vậy, giữ vững ANTT ngay từ cơ sở là vấn đề có tính chất chiến lược, quyết định để chủ động nắm tình hình, phát hiện và đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu làm mất ANTT, nhất là phát hiện và giải quyết dứt điểm tại chỗ các vụ việc liên quan đến đời sống nhân dân, các mâu thuẫn phát sinh trong đời sống nhân dân ở địa bàn cơ sở, không để "tích tụ" trở thành "điểm nóng"; xây dựng thế trận an ninh vững mạnh tại cơ sở; giúp UBND xã thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ quản lý nhà nước về ANTT trên địa bàn xã.

Để thực hiện những nhiệm vụ nêu trên, trong những năm vừa qua, Đảng ủy Công an Trung ương đã luôn quan tâm, chăm lo xây dựng lực lượng CAX về mọi mặt, trong đó yêu cầu cấp thiết hàng đầu là đào tạo,

bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ để hoàn thành tốt nhiệm vụ bảo vệ ANTT ở cơ sở.

Tuy nhiên, thực tế công tác tổ chức đào tạo trình độ trung cấp (TC) cho trưởng CAX trong thời gian qua còn một số hạn chế nhất định, từ đó dẫn đến hiệu quả, chất lượng đào tạo trình độ TC cho trưởng CAX chưa cao. Nguyên nhân của tình trạng trên có nhiều yếu tố khác nhau của quá trình đào tạo tác động và một trong những yếu tố quan trọng đó là nội dung chương trình đào tạo (CTĐT) và giáo trình, tài liệu dạy học chưa phù hợp với yêu cầu thực tế đặt ra.

2. Một số hạn chế về nội dung CTĐT trình độ TC cho Trưởng CAX hiện nay

2.1. Về CTĐT trình độ TC. CTĐT là một yếu tố quyết định đến chất lượng và hiệu quả đào tạo, là một trong những yếu tố cơ bản của GD-ĐT và luôn được xác định ở vị trí hàng đầu trong các văn bản của Đảng, Nhà nước về GD-ĐT; CTĐT có vai trò là công cụ, phương tiện trong quản lý chất lượng, có tính chất kĩ thuật của chuẩn, có ảnh hưởng như là một nhân tố bảo đảm chất lượng, kiểm soát chất lượng, hoạch định chất lượng và kiểm định chất lượng đào tạo. Do đó, đổi mới nội dung CTĐT trình độ TC cho trưởng CAX là một đòi hỏi xuất phát từ thực tiễn công tác của Trưởng CAX và quá trình đào tạo trình độ TC cho trưởng CAX trong thời gian vừa qua đặt ra. Đổi mới nội dung CTĐT phải theo hướng đảm bảo mục tiêu đào tạo phát triển năng lực người học và đáp ứng chuẩn đầu ra. Hiện nay, đào tạo trình độ TC cho trưởng CAX, ngành Quản lý hành chính nhà nước về ANTT, chuyên ngành Quản lý trật tự xã hội ở địa bàn cơ sở đang thực hiện

* Cục Đào tạo, Bộ Công an

theo chương trình khung ban hành kèm theo Quyết định số 677/QĐ-BCA-X14 ngày 26/2/2010 của Bộ Công an, nhiều nội dung không còn phù hợp với thực tiễn đặt ra vì các lý do sau: - Sự không phù hợp được thể hiện trong nội dung của Đề án thành phần số 10 về “Nâng cao năng lực, hiệu quả hoạt động của đội ngũ CAX trong tình hình mới” thuộc Đề án Quy hoạch và phát triển nhân lực ngành Công an giai đoạn 2011-2020 đã được Bộ Công an phê duyệt có đánh giá nhận xét về CTĐT trình độ TC cho trưởng CAX: “... Công tác đào tạo nâng cao chất lượng nguồn nhân lực còn nhiều bất cập nhưng chưa có sự đổi mới đáng kể, nhiều nội dung không còn phù hợp với điều kiện tình hình mới. Nội dung và CTĐT, bồi dưỡng, huấn luyện CAX vẫn chưa phù hợp với điều kiện thực tế, khi thực hiện các địa phương có sự vận dụng khác nhau; cơ sở vật chất khó khăn, thiếu thốn; đội ngũ cán bộ CAX hiện nay còn hạn chế về trình độ văn hóa, chuyên môn, nghiệp vụ, pháp luật, đặc biệt là các xã miền núi, vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc thiểu số. CTĐT có những môn học chỉ mang tính quy định, bắt buộc chứ chưa mang tính hiệu quả và thiết thực” [1]; -CTĐT đã được ban hành từ lâu (đầu năm 2010) nhưng chưa được bổ sung, cập nhật mới theo quy định, trong khi tình hình ANTT, các chủ trương của Đảng, Nhà nước và của Bộ Công an về GD-ĐT đã có nhiều nội dung định hướng, chỉ đạo mới. Mặt khác, hiện nay Bộ Công an đang tổ chức triển khai nội dung phân định kiến thức giữa các trình độ đào tạo thuộc nhóm ngành an ninh và trật tự xã hội trong CAND. Do vậy, CTĐT trình độ TC cho trưởng CAX cần thiết phải được sửa đổi, bổ sung thay thế CTĐT trình độ TC cho trưởng CAX, được ban hành theo Quyết định số 677/QĐ-BCA-X14 ngày 26/2/2010 của Bộ Công an cho phù hợp với yêu cầu thực tế đặt ra; - Hiện nay, CTĐT trình độ TC cho trưởng CAX còn nặng về trang bị kiến thức lí luận hơn việc hình thành những năng lực thực hiện của trưởng CAX; thời gian dành cho tự học, tự nghiên cứu, xử lý các tình huống thực tiễn trong công tác của trưởng CAX chưa được nhiều. Mục tiêu CTĐT chưa có tính định lượng, không linh hoạt, mềm dẻo, không tính đến đặc thù về vùng, miền, đối tượng đào tạo; sự phù hợp giữa mục tiêu đào tạo với mục tiêu sử dụng đáp ứng yêu cầu công tác thực tế đặt ra chưa được nghiên cứu cơ bản, còn hạn chế trong việc xác định cụ thể mục tiêu về kiến thức, kĩ năng (KN) và các năng lực hành vi khác khi xây dựng chuẩn đầu ra; - Nội dung đào tạo gồm nhiều môn học thuộc nhiều lĩnh vực khoa học khác nhau, chưa thực sự sát hợp trong việc hình thành nhân cách, KN theo mục tiêu

đào tạo; người học phải tiếp thu kiến thức của nhiều môn học, nhưng lại không sâu về kiến thức nghề nghiệp. Nội dung đào tạo nặng về lí thuyết, chưa chú trọng rèn luyện KN tay nghề. Nội dung chương trình của một số môn học trong hệ thống các CTĐT nói chung còn lạc hậu, thiếu được cập nhật, bổ sung, còn nặng về lí thuyết, chưa đi sâu về kiến thức nghề nghiệp, chưa nghiên cứu, cụ thể hóa theo mục tiêu của từng loại cấu trúc chương trình cho tương ứng với trình độ đào tạo. Tính thiết thực và hiệu quả trong đào tạo của chương trình môn học, nhất là đối với nghiệp vụ chuyên ngành là chưa cao; mục tiêu của một số học phần về kiến thức và KN thể hiện còn mờ nhạt, chung chung khó định lượng, chưa thể hiện rõ theo tiêu chí chuẩn đầu ra.

2.2. Về biên soạn giáo trình, tài liệu dạy học.

Thực tiễn công tác biên soạn giáo trình, tài liệu dạy học trong CAND nói chung và giáo trình, tài liệu phục vụ đào tạo trình độ TC cho trưởng CAX thời gian qua đã đạt được những thành quả nhất định, cơ bản phục vụ và đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực CAND để thực hiện tốt các nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia và giữ gìn trật tự an toàn xã hội. Tuy nhiên, còn một số hạn chế sau: - Một số giáo trình nội dung còn lạc hậu, chưa cập nhật được các vấn đề mới về quan điểm tư tưởng, chủ trương chính sách mới của Đảng và ngành công an, chưa được tổ chức biên soạn lại để cập nhật những vấn đề mới, cắt bỏ những nội dung chưa phù hợp. Hoặc có những tài liệu rất cần thiết cho quá trình đào tạo thì không được quan tâm biên soạn như: tài liệu về các tình huống thực tiễn trong công tác của trưởng CAX; tài liệu về hướng dẫn thực hiện cụ thể các công việc mà vị trí trưởng CAX cần phải làm...; - Một phần không nhỏ giáo trình, tài liệu còn yếu về mặt khái quát lí luận, tính cơ bản, tính chính thống của giáo trình còn hạn chế. Nhiều giáo trình nặng về mô tả, giải thích chủ trương đường lối, quan điểm đấu tranh hoặc hướng dẫn vận dụng pháp luật, hướng dẫn thực hiện các quy trình nghiệp vụ mà chưa thực sự vươn tới tầm khái quát thành lí luận khoa học để có thể làm cơ sở cho việc hoạch định chủ trương, đường lối, phương châm đấu tranh hoặc là cơ sở cho việc xây dựng, ban hành các quy định pháp luật, xây dựng quy trình, hướng dẫn các biện pháp nghiệp vụ. Vì thế, các giáo trình này rất dễ bị lạc hậu, thời gian sử dụng không được lâu, rất dễ phải bổ sung chỉnh lí hoặc biên soạn lại mỗi khi có sự thay đổi về đường lối đấu tranh, về pháp luật và quy trình biện pháp nghiệp vụ. Ngược lại, một số giáo trình ở trình độ TC lại mô phỏng theo cách biên soạn giáo trình ở

trình độ đại học, không xác định rõ và bám sát vào mục tiêu đào tạo của ngành học, cho nên kết quả giáo trình lại nặng về tính lý luận, thiếu đi những hướng dẫn về các thao tác, KN nghề nghiệp cho học viên;

- Nội dung kiến thức của một số giáo trình còn có sự trùng lặp, nhất là giáo trình trong cùng một ngành, nhóm ngành, một số giáo trình tuy không sai sót lớn về kiến thức chuyên môn nghiệp vụ nhưng kỹ thuật biên soạn, biên tập giáo trình còn yếu. Nhiều giáo trình có cấu trúc rời rạc, mang dấu ấn của một đề cương giáo trình hơn là một giáo trình hoàn thiện, văn phong, cách diễn đạt chưa rõ ràng mạch lạc, thuật ngữ khoa học dùng nhiều khi còn thiếu chuẩn xác;
- Tính ứng dụng của giáo trình nghiệp vụ trong các trường Công an còn hạn chế. Tính ứng dụng là khả năng truyền thụ KN thao tác cần thiết để người học có thể vận dụng được các nội dung đã học trong giáo trình vào thực tế công tác sau này, nhưng hệ thống giáo trình của ta tính ứng dụng mới dừng lại ở mức độ là đưa ra các trình tự (phương pháp) tiến hành các biện pháp nghiệp vụ; khả năng hướng dẫn mang tính chiến thuật, thủ thuật nghiệp vụ chưa sâu, chưa sắc.

3. Một số biện pháp nâng cao chất lượng, hiệu quả trong tổ chức xây dựng nội dung chương trình và giáo trình tài liệu đào tạo trình độ TC cho trường CAX

3.1. Sửa đổi, bổ sung CTĐT trình độ TC. Hiện nay, CTĐT cho trường CAX đã ban hành lâu, có nhiều nội dung chưa phù hợp với tình hình thực tế đặt ra hiện nay. Do vậy, cần sửa đổi, bổ sung chương trình cho phù hợp thực tế. Cần sửa đổi, bổ sung thay thế CTĐT trình độ TC cho trường CAX, được ban hành theo Quyết định số 677/QĐ-BCA-X14 ngày 26/2/2010 của Bộ Công an cho. Việc sửa đổi bổ sung chương trình cần phải dựa vào Thông tư số 16/2010/TT-BGDĐT ban hành Quy định về chương trình khung TC chuyên nghiệp; Quyết định số 13997/QĐ-X11-X14 ngày 25/11/2015 của Tổng cục trưởng Tổng cục Chính trị CAND về việc Phê duyệt chương trình khung đào tạo trình độ đại học, cao đẳng, TC của các ngành thuộc lĩnh vực nghiệp vụ cảnh sát, nhóm ngành An ninh và trật tự xã hội.

3.2. Xây dựng chuẩn đầu ra: Hiện nay, chuẩn đầu ra đào tạo trình độ TC cho trường CAX (năng lực người học cần đạt được sau khi đào tạo) chưa được xây dựng thành quy chuẩn. Các cơ sở đào tạo cần phối hợp xây dựng chuẩn đầu ra đào tạo trình độ TC cho trường CAX theo quy định. Trên cơ sở chuẩn đầu ra đào tạo trình độ TC cho Trường CAX được xác định, cần sửa đổi, bổ sung thay thế CTĐT trình độ TC

cho trường CAX, được ban hành theo Quyết định số 677/QĐ-BCA-X14 ngày 26/2/2010 của Bộ Công an cho phù hợp, trong đó việc xác định mục tiêu đào tạo, nội dung CTĐT, mô tả tóm tắt các học phần, phân bổ thời gian giữa các khâu, phương pháp đào tạo, hướng dẫn thực hiện chương trình... cần căn cứ theo chuẩn đầu ra.

3.3. Hoàn thiện các văn bản pháp luật có liên quan đến công tác biên soạn chương trình và giáo trình nghiệp vụ trong CAND để có cơ sở thuận lợi cho việc tổ chức thực hiện công tác biên soạn giáo trình như: + Sửa đổi Thông tư số 35/2013/TT-BCA, ngày 19/7/2013 của Bộ Công an về biên soạn chương trình, giáo trình, tài liệu giảng dạy trong CAND, tập trung vào các nội dung sau: Bổ sung, hoàn thiện và quy định cụ thể hơn về quy trình, cơ chế biên soạn, hội thảo, nghiệm thu, sử dụng và quản lý giáo trình, tài liệu dạy học; Bổ sung, điều chỉnh làm rõ hơn các nội dung về phân công, phân cấp trong tổ chức biên soạn; Hướng dẫn cụ thể về thể thức của một giáo trình nghiệp vụ Công an, làm sao để giáo trình có giá trị pháp lý cao, nội dung giáo trình đảm bảo các yêu cầu về tính hệ thống và chính xác, tính cập nhật, bám sát CTĐT, KN huấn luyện nghề nghiệp cao, văn phong của giáo trình phải rõ ràng, logic và khoa học, các thuật ngữ khoa học nghiệp vụ phải chuẩn xác; + Đề nghị sửa đổi Thông tư số 123/2009/TT-BTC ngày 17/9/2009 của Bộ Tài chính để đảm bảo có chế độ đãi ngộ cho người làm công tác biên soạn chương trình, giáo trình và tài liệu giảng dạy trong CAND một cách hợp lý. Hiện nay chính sách đãi ngộ cho người làm công tác biên soạn giáo trình đang thực hiện theo Thông tư này thì mức chi quá thấp, mức chi được tính từ năm 2009 đến nay không còn phù hợp do hệ số trượt giá nên không khuyến khích được các nhà khoa học tâm huyết biên soạn. Hơn nữa có một số khâu trong quy trình tổ chức biên soạn không được tính thù lao. Biên soạn giáo trình, tài liệu dạy học là việc làm mang tính khoa học đòi hỏi phải có sự lao động khoa học, cần tập trung trí tuệ của nhiều nhà tri thức, chứ không riêng của một cá nhân riêng lẻ, do vậy khi tổ chức biên soạn giáo trình tài liệu dạy học rất cần có những ý kiến góp ý của các nhà khoa học, cho nên những khâu đóng góp này cần phải được trả thù lao phù hợp. Hiện nay, thù lao tổ chức hội thảo giáo trình không được quy định tại Thông tư này, đây là một vấn đề làm khó cho người biên soạn, tác giả dù có giỏi bao nhiêu đi nữa nhưng rất cần phải có trí tuệ của tập thể. Do vậy, cần bổ sung, sửa đổi quy định này cho phù hợp. Đồng thời để khuyến khích giáo

viên, cán bộ khoa học nhất là các nhà khoa học hiện đang công tác tại các đơn vị nghiệp vụ tích cực tham gia nghiên cứu biên soạn giáo trình, tài liệu thì nên giao cho các cơ sở đào tạo trong phạm vi dự toán kinh phí được giao có thể quyết định mức chi tiêu nội bộ phù hợp cho kết quả biên soạn giáo trình của cơ sở mình, chủ động việc chi một cách hợp lý cho các khâu của công tác biên soạn. Trước mắt, chưa đề nghị sửa đổi Thông tư số 123/2009/TT-BTC ngày 17/9/2009 của Bộ Tài chính về mức chi thù lao cho các hoạt động thi BCA cần có hướng dẫn bổ sung các quy trình, các khâu trong quá trình tổ chức biên soạn được thanh toán các chế độ thù lao cho phù hợp; + Bổ sung, sửa đổi Quy định về chế độ cung cấp thông tin tư liệu nghiệp vụ, phục vụ dạy học, nghiên cứu khoa học cho các trường CAND. Giáo trình phải thể hiện các kiến thức khoa học cơ bản và cập nhật những kiến thức thực tế, do vậy cần một chế độ cung cấp thông tin tư liệu trong ngành Công an rõ ràng và thuận lợi để người biên soạn giáo trình nói riêng và các nhà khoa học trong lực lượng Công an nói chung có điều kiện tiếp cận và cập nhật thông tin. Hiện nay, chúng ta đang có quy định về chế độ cung cấp thông tin tư liệu trong lực lượng CAND (Quyết định số 880/2006/QĐ-BCA-X14 ngày 25/7/2006) nhưng qua tổ chức thực hiện cho thấy có một số quy định chi tiết còn bất cập, giáo viên, cán bộ nghiên cứu, chưa được tạo điều kiện thuận lợi khi có nhu cầu khai thác thông tin, tư liệu; mối quan hệ phối hợp trong việc cung cấp, trao đổi thông tin giữa cơ sở đào tạo với công an các đơn vị địa phương chưa thường xuyên, thiết thực và hiệu quả. Để tạo điều kiện cho cán bộ, giáo viên và có điều kiện tiếp cận cập nhật thông tin, Bộ Công an cần bổ sung, sửa đổi chế độ cung cấp thông tin, tư liệu.

3.4. Thường xuyên bồi dưỡng, tập huấn nâng cao KN biên soạn giáo trình nghiệp vụ, tài liệu dạy học cho giáo viên, cán bộ làm công tác biên soạn giáo trình. Chất lượng của giáo trình phụ thuộc rất lớn vào năng lực và khả năng của những thành viên tham gia biên soạn, bên cạnh những khả năng, năng lực đó người biên soạn phải được bồi dưỡng tập huấn về KN biên soạn. Trước hết các cơ sở đào tạo nên thường xuyên bồi dưỡng, huấn luyện KN, kỹ thuật biên soạn giáo trình, tài liệu dạy học cho giáo viên, cán bộ khoa học làm công tác này. Tổ chức phổ biến các kinh nghiệm này tới cán bộ, giáo viên trong các khoa, bộ môn. Bên cạnh đó, các cơ sở đào tạo thuộc các bậc trình độ khác nhau cần thống nhất về việc phân định kiến thức

trong từng ngành học và phương thức, cách thể hiện, diễn đạt nội dung của giáo trình nghiệp vụ thuộc từng trình độ khác nhau do Tổng Cục xây dựng lực lượng CAND chủ trì.

3.5. Mở rộng sự trao đổi hợp tác về công tác biên soạn, phát hành và sử dụng giáo trình giữa các cơ sở đào tạo trong lực lượng CAND. Việc biên soạn giáo trình, về nguyên tắc là phải bám sát vào CTĐT và suy cho cùng là phải căn cứ vào chương trình khung của các ngành đào tạo trong nhóm ngành An ninh và trật tự xã hội đã được Bộ Công an phê duyệt và Bộ GD-ĐT ban hành. Việc tổ chức biên soạn giáo trình dùng chung là rất cần thiết, bởi vì biên soạn giáo trình dùng chung sẽ có điều kiện để lựa chọn được tác giả có điều kiện, khả năng và tập trung được trí tuệ của các nhà khoa học toàn ngành, mặt khác để đỡ tốn kém kinh phí, khi các trường cùng biên soạn một giáo trình mà nội dung lại giống nhau. Tuy vậy, việc lựa chọn môn học nào để biên soạn dùng chung cần có sự nghiên cứu và có sự thống nhất trong các trường. Đồng thời giữa các trường cần có sự trao đổi, giao lưu trong việc khai thác, sử dụng giáo trình của nhau. Những trường do những điều kiện nào đó mà chưa biên soạn được giáo trình, có thể lựa chọn những giáo trình của các trường khác phù hợp để sử dụng. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Công an (2011). *Quy hoạch phát triển nhân lực ngành công an giai đoạn 2011-2020*.
- [2] Ban Chấp hành Trung ương. *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 Hội nghị lần thứ 8 (Khóa XI) về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*.
- [3] Thủ tướng Chính phủ (2012). *Quyết định số 771/QĐ-TTg ngày 13/6/2012 về Chiến lược phát triển giáo dục 2011-2020*.
- [4] Chính phủ (2009). *Nghị định Quy định chi tiết thi hành một số điều của Pháp lệnh Công an xã - số 73/2009/NĐ-CP ngày 07/9/2009*.
- [5] Bộ Công an (2010). *Thông tư Quy định cụ thể thi hành một số điều của Pháp lệnh Công an xã và Nghị định số 73/2009/NĐ-CP ngày 07/9/2009 quy định chi tiết thi hành một số điều của Pháp lệnh Công an xã - Số 12/2010/TT-BCA ngày 08/4/2010*.
- [6] Bộ Công an (2010). *Quyết định ban hành Chương trình khung giáo dục trung cấp chuyên nghiệp ngành Quản lý trật tự xã hội ở địa bàn cơ sở, dùng đào tạo trung cấp Trường CAX - số 677/QĐ-BCA-X11 ngày 26/2/2010*.
- [7] Bộ Công an (2013). *Thông tư Quy định về biên soạn chương trình, giáo trình, tài liệu giảng dạy trong Công an nhân dân - số 35/2013/TT-BCA, ngày 19/7/2013*.